

■■■ RENDHAGYÓ KÖNYVBEMUTATÓ ■■

Feketics. Vasárnap délután. Rámköszön az utca csendje. Az otthon melegét érzem magam körül. Nem csak én. Pályatársaim is. Azok a művészemberek, akik ezen a vasárnapon részt vesznek az *Elfelejtett arcom, emberek* című könyvem bemutatóján.

Pál Károly, közéletünk ismert személyisége, a Feketics Művelődési Egyesület elnöke álmolta meg ezt a rendhagyó könyvbemutatót. Mert mindenképpen az lesz, hiszen azok lépnek majd közönség elé, akikért a könyv íródott, akiket már nagyon régen nem láttunk a színpadon.

Próbálnak a színpadon. Meghatódva figyelem őket. Tudom, nem könnyű a „visszatérés”. Nem könnyű évek után újra közönség elé állni. A terem még üres. Lesznek itt negyvenen-ötvenen? – kérdem félénken Pál Karcsitól. Rámnéz az ő végtelen nyugalomával, és csak annyit mond: Majd meglátjuk!

Zsúfolásig megtelik a terem. A nagy színházterem. Pál Károly köszönti a közönséget és természetesen a fellépő művészeket. Őszinte, embermelegségű mondataiban ott érződik az irántuk megnyilvánuló tisztelet, ragaszkodás. Egy mondata különös hangsúlyt kap: „Nekik még játszaniuk kellene!” S ezt nem udvariasságból mondja. Mélységes meggyőződéssel állítja. RácZ József is, aki a község nevében köszönti a könyvbemutató résztvevőit, ezt a mondatot hangsúlyozta. RácZ József megjegyzést tesz a könyv címére, mondván, a közönség még nem felejtette el színészeit, azokat, akiket a nyugdíjaztatás (vagy esetleg valami más) a színpad, a színház elhagyására kényszerített! S éppen ezért az *Elfelejtett arcom, emberek* cím nem fedi a valóságot. Érdemes elgondolkodni ezen az észrevételen.

A függöny mögött a megszokott, bemutató előtti hangulat. Pedig hát ugye ezúttal csak egy-egy számról, fellépésről van szó. S rutinos, nem először bemutatkozó, kezdő színészekről. Mindegy. Az igazi művészember tudja, hogy neki újra és újra bizonyítania kell. Mert miként Huszti Péter magyarországi pályatársunk mondja: „Kegyetlen játék a színház! Nem ismer el semmit. Nem ismer régi sikereket, életművet, nem látott tavalyi évadot, tegnapi estét. Csak ma este van! Semmi több! Ma kell megküzdeni minden mondatért, minden szóért, minden szemvillanásért, és minden este elhítni a hitünket, igazolni az igazunkat, újra és újra tisztán és nyitottan, egészen előlről.”

Igen, bizonyítani kell. Minden egyes alkalommal. Ma este a feketicsi színpadon is! S bizonyítanak is! Albert János megy ki a színpadra. Fergeteges taps. Szinte beleremegnek a színházterem falai. „Még élek, még itt vagyok!” – mondja, és megcsuklik a hangja. S énekel úgy, mint valamikor régen. Ütemes taps kíséri. Az emberek, a nézők elfelejtik,

hogy hosszú évekig nem látták, nem találkoztak vele, nem énekel, nem játszott nekik. Most ott van a színpadon. S ez a legfontosabb! S János érzi, hogy ragaszkodó szeretet nyúlik feléje, hogy ott a reflektorfényben valami csodálatos melegség önti el a szívét. S a többiek is ugyanezt érzik. Karna Margit, Süveges Eta, Kasza Éva, Ferenczi Jenő. Medve Sándor, Szabó Ferenc és persze Kelemen László, aki talán nem is remélte, hogy életében még egyszer ott áll majd a rivaldafényben.

Igazi, forró színházi est. Elgondolkoztató est. „Nekik még játszaniuk kellene!” – cseng a fülemben Pál Károly kijelentése. Játszaniuk!? Eszembe jut egy kis történet. Salamon Béla, a nagy magyar komikus mesélte egyszer, hogy van neki egy csodálatos kis unokája, aki egész nap önfeledten játszik az udvaron, és egyszerűen nem veszi észre az idő múlását. Amikor már későre jár az idő – mesélte Salamon Béla –, kiszól az ajtón, hogy: „Gyere már be, hiszen látod, hogy alkonyodik, lassan egészen besötétedik!” S akkor az a csöpp kis emberke könyörögve, szinte könnyes szemmel visszaszól: „Nagyapa! Még egy kicsit, egy nagyon-nagyon kicsit engedjél játszani!” Eddig a történet. S a kérdés, amely most itt motoszkál bennem, valahogy így hangzik: Az életük alkonyához érkező, érkezett művészbemberekben nem lapul-e ott a kis unoka könyörgése?!

A könyv címére tett megjegyzés is foglalkoztat. Valóban igaz, hogy a közönség, legalábbis az idősebb nemzedék még őrzi azok emlékét, akik a múltban annyi szép színházi esttel ajándékozták meg. Én

N. Kiss Júlia

■■■

azonban mégis úgy gondolom, hogy valaki vagy valakik mégiscsak elfelejtették ezeket a művészbereket, hiszen évek óta nem látjuk őket, nem tapsolunk, tapsolhatunk nekik! S igazol, legalábbis a feketicsi est után, az a „Nekik még játszaniuk kellene” megállapítás is. Egyértelműen arra utal, hogy ez idáig nem játszottak. S megint csak magamnak teszem fel a kérdést: Ha ezeknek a könyvbemutatóknak a végére érünk, megváltozik-e majd ennek az elköszönő nemzedéknek a státusa? Lesz-e visszhangja annak a „nekik még játszaniuk kellene” óhajnak? Sajnos túlságosan is borúlátó vagyok e tekintetben. Az az érzésem, hogy az ő életükben nemigen változik, történik semmi rendkívüli. A valamikor ünnepekt, megbecsült színészeinkre emlékezünk ugyan, de számukra marad az ő kis világuk, csigaházuk, marad a mindennapok szürkesége, eseménytelensége. S valószínűleg elmúlik majd újra jó néhány esztendő, hogy egy emlékeztető könyv vagy írás kapcsán rádöbbenjünk, hogy még vannak (igaz mind kevesebben), hogy már régen nem láttuk ott őket a reflektorok fényében. S lesznek ők újra az elfelejtett arcok, emberek!

Zenta, Szabadka és Feketics. Három rendhagyó könyvbemutató, három csodálatos élmény! A ragaszkodás, a megbecsülés, egy elköszönő nemzedék iránti tisztelet megnyilvánulása. S ez sokat, nagyon sokat jelent színházcsinálóinknak, a nemzet napszámosainak.

Hét Nap, 2001. november 28.

Romhányi Ibi

■■■